

Avoimet oppimateriaalit -työpaja 16.2.2018 - kooste työpajan alustuksista ja ryhmätyöskentelystä

CSC ja DIGIJOUJOU-hanke järjestivät 16.2.2018 korkeakoulujen kehittämishankkeiden työpajan Aalto-yliopiston Harald Herlin -oppimiskeskuksessa, teemana avoimet oppimateriaalit. Työpaja keskittyi tarjoamaan yhteistyön välineitä kehittämishankkeille niissä tuotettujen materiaalien käyttöä ja elinkaarta ajatellen. Ohjelma keräsi noin 60 osallistujaa paikan päälle tai etäyhteyden päähän. Työpajan materiaalit sekä alustusten tallenne löytyvät Eduuni-wikistä:
<https://wiki.eduuni.fi/pages/viewpage.action?pageId=61637305>

Alustukset

Ensimmäisen puheenvuoron piti **Heidi Rontu** Aalto-yliopiston DIGIJOUJOU-hankkeesta. Hanke tuottaa digipedagogiikkaa ja monipuolista opintotarjontaa joustavien suomen ja ruotsin toisen kielen opintoihin. Hankkeessa on mukana neljä yliopistoa ja kahdeksan ammattikorkeakoulua, näistä yhteensä 52 opettajaa. Hankkeessa tuotetaan avoimia oppimateriaaleja ja erityistä pohdintaa on herättänyt se, miten oppimateriaalit saatetaan kaikkien korkeakouluopiskelijoiden saataville näiden korkeakoulusta riippumatta. Tähän hankkeen työryhmissä kokeillaan erilaisia ratkaisuja.

Aiheesta jatkoi CSC:n **Anna Lindfors**, joka esitteli ajankohtaisia kehityksiä avoimissa oppimateriaaleissa sekä digitaalisten oppimateriaalien metatietoselvityksiä. Metatiedot, eli tiedot tiedosta, auttavat materiaalin paikantamisessa sekä oikean tarjonnan ja tarpeen kohtaamisessa. Kehittämishankkeille ennen työpajaa laaditussa kyselyssä pohdintaa herättäneiksi aiheiksi nousivat materiaalien julkaisu niin, että se on pitkäikäisesti saatavilla kaikille korkeakouluopiskelijoille; tekijänoikeudet sekä yhteiskehittelyn resursointi.

Vesa Linja-aho Metropolia Ammattikorkeakoulusta toi korkeakouluopettajan näkökulmaa avoimiin oppimateriaaleihin. Pitkään avoimia oppimateriaaleja tehneenä hän näki haasteina mm. toiminnan hajanaisuuden ja resursoinnin sekä sopivan julkaisualustan puuttumisen. Tärkeää olisi myös muodostaa näkemys siitä, millaista oppimateriaalia halutaan: vain materiaalia, interaktiivisuutta, kokonaisia kursseja (MOOC) jne. Linja-ahon mukaan optimaalisesti toimivassa avointen oppimateriaalien julkaisualustassa olisi mietitty pitkäjänteisesti niin tekninen kuin hallinnollinenkin puoli.

Tarmo Toikkanen Creative Commons Finland -verkostosta kertoi Creative Commons -lisenssien sisällöistä ja eroista. Nämä lisenssit ovat helposti lähestyttävä keino tuoda esiin teoksen tekijänoikeuksia ja sitä koskevia rajoitteita. Creative Commons -lisenssejä käyttäessä on muistettava, että lisenssin tekee teksti siitä, millä lisenssillä teos on lisensoitu – Creative Commons -logot ovat lisäksi visuaalinen apu tähän.

Oppimiskahvila

Aamupäivä jatkui oppimiskahvilana paikan päällä osallistuvien kesken kolmen eri teeman parissa. Kaikkien teemojen keskusteluissa osallistujat nostivat esiin tarpeen yhteiselle alustalle.

Avoimet oppimateriaalit tänään: haasteet ja ratkaisut -teemassa haasteeksi nähtiin se, ettei opettajien keskuudessa ole aina riittävää tietämystä tekijänoikeuksista ja avoimista lisensseistä. Avoimista oppimateriaaleista ja niihin liittyvistä tekijänoikeuksista olisi osallistujien näkemyksen

mukaan hyvä muodostaa yhteinen linja, jotta käytäntöjen jalkauttaminen korkeakouluissa helpottuisi ja materiaalien jakaminen toimisi käytännössä. Osallistujat toivoivat myös korkeakoulujen kehittämishankkeille ministeriön ohjeistusta/linjausta avointen oppimateriaalien käytön osalta. Ohjeistuksen toivottiin olevan saatavilla ehkä jo hakuvaiheessa, jotta kukin hanke ei joutuisi miettimään toimintatapojaan itse ja mahdollisesti liian myöhän hankkeen keston tai toiminnan jatkuvuuteen nähden.

Keskustelussa avoimista oppimateriaaleista tulisi pajan osallistujien mielestä myös huomata, ettei materiaalin avoimuuden tarvitse tarkoittaa sitä, ettei sen tekemisestä maksettaisi. Materiaalien julkaisemiseen liittyviä kysymyksiä pidettiin tällä hetkellä haasteellisina. Nykyiset julkaisumahdollisuudet voivat monesti rajata oppimateriaalit vain yhden korkeakoulun käyttöön, esim. oppimisalustan kirjautumisen taakse. Työpajan osallistujat näkivätkin, että avoimille oppimateriaaleille voisi tehdä yhteisen, kaikille saavutettavan julkaisualustan. Julkaisualustaa voisi jatkossa vielä kehittää siten, että materiaaleja on mahdollista helposti kehittää ja muokata.

Oppimateriaalien avoin jakaminen korkeakouluissa -teemassa käsiteltiin sitä, millaisia materiaaleja, missä muodossa ja missä paikassa niitä ja kannattaa jakaa - sekä miten jakamisesta tulisi arkipäivää. Keskustelussa nähtiin, että materiaaleille tarvittaisiin kokoava paikka, joka kokoaisi (harvestoisi) tietoja korkeakoulujen omista alustoista ja josta voisi koota (harvestoida) tietoja korkeakoulujen käyttöön. Materiaaleja olisi myös hyvä voida arvostella/kommentoida/"peukuttaa", jotta validoitu materiaali löytyisi helposti. Keskustelussa nähtiin, että materiaalien avointa jakamista edistäisivät pelisääntöjen määrittely, riittävä resursointi sekä oppimateriaalien tekijöiden näkyvyyden lisääminen, mikäli he meritoituisivat oppimateriaalien tekijöinä.

Avoimien oppimateriaalien saavutettavuus -teemassa jatkettiin keskustelua mahdollisesta avointen oppimateriaalien yhteisestä jakelu- ja hakualustasta. Keskustelussa nousi erityisesti esille yhteisen alustan käyttäjäystävällisyys ja integroitavuus nykyisiin oppimisalustoihin. Pitkäjänteisyys ja sitoutuminen korostuivat myös, sillä erilaisia alustahankkeita on ollut useita. Mikäli toiminta ei ole pitkäjänteistä, voi oppimateriaalien jakaminen jopa vähentää saavutettavuutta alustojen poistuessa käytöstä. Tärkeäksi nähtiin myös se, että materiaaleihin olisi hyvä päästä ilman tunnistautumista, jotta materiaalit ovat käytettävissä erilaisille käyttäjäryhmille. Mahdollisen yhteisen alustan tulisi turvata materiaalien jatkuvuus myös muokattavuuden kautta: oppimateriaalien päivittäminen tulisi tehdä helpoksi. Keskustelussa käsiteltiin myös sisällön ja prosessin irrottamista sekä oppimateriaalien tekemistä alustalla.

Osallistujien palaute työpajasta

Osallistujille toimitettiin palautekysely työpajan jälkeen. Kaikki osallistujat kokivat saaneensa työpajasta eväitä omaan työhönsä ja lähes kaikki myös omalle kehittämishankkeelleen. Puolet vastaajista ei osannut sanoa, toiko paja suoraan eväitä kehittämishankkeiden väliseen yhteistyöhön, ja vajaa puolet totesi pajan lisänneen yhteistyöajatuksia. Vapaassa palautteessa saivat kiitosta sekä kiinnostavat alustukset sekä keskusteleva ryhmätyökonsepti. CSC:n toivottiin vievän keskusteluissa esille nostettuja teemoja eteenpäin, jotta hankkeiden toiminnasta syntyisi pysyviä tuloksia. Tulevien työpajojen mahdollisiksi teemoiksi ehdotettiin korkeakoulujen digikyvykkyyttä sekä malleja toiminnan jatkamiseen hankekauden jälkeen.

CSC:n asiantuntijat kehittämishankeasioissa tavoittaa jatkossakin yhteisestä sähköpostiosoitteesta opi@csc.fi